

Piotr Krzykowski

Akademia Sztuki Wojennej
Warszawa
ORCID: 0000-0002-6161-1134
p.krzykowski@akademia.mil.pl

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ POD KONIEC DRUGIEJ DEKADY XXI WIEKU

NATIONAL SECURITY OF THE REPUBLIC OF POLAND AT THE END OF THE SECOND DECADE OF THE 21ST CENTURY

Zarys treści: Niniejsza publikacja przedstawia syntetyczne spojrzenie na współczesne aspekty bezpieczeństwa narodowego wskazując, że kwestie społeczne i gospodarcze stanowią istotny jego element. Znaczenie nabierają również sprawy militarne. Polska, jako państwo członkowskie UE i NATO, jest beneficjentem pozytywnych przemian politycznych i gospodarczych w Europie. Dlatego też nasze bezpieczeństwo determinowane jest przez szereg zjawisk, jakie zaistniały w XX i na początku XXI wieku. Autor wskazuje współczesne aspekty bezpieczeństwa międzynarodowego mające wpływ na bezpieczeństwo narodowe (państwa). Jakie zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa powodować mogą czynniki wpływające na zmiany w postrzeganiu bezpieczeństwa na świecie? Analiza zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego, jak i bezpieczeństwa narodowego RP wskazuje na konieczność zapewnienia zdolności do odparcia wyzwań, które osiągnęły w ciągu ostatnich lat nowy wymiar.

Słowa kluczowe: polityka bezpieczeństwa, bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo państwa, wyzwania, szanse, zagrożenia.

Key words: security policy, national security, state security, challenges, opportunities, threats.

Wprowadzenie

Zachodzące procesy we współczesnym otoczeniu Polski, ale i globalnym środowisku bezpieczeństwa, nacechowane są obecnie dużą dynamiką i złożonością. Dzisiaj potencjalne wyzwania, przy braku reakcji, mogą przerodzić się w zagrożenia bezpieczeństwa. Bezpieczeństwa, które „(...) będąc naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, jest zarazem podstawową potrzebą państw

i systemów międzynarodowych (...)”¹, stanowiąc „(...) wartość nadrzędną pośród innych celów narodowych”².

Doświadczenia historyczne dowodzą, że geopolityczne położenie Polski między Zachodem a Wschodem Europy było i nadal jest najważniejszym strategicznym czynnikiem wpływającym na kształtowanie się jej tożsamości narodowej i państwowości. Jednocześnie znacząco wpływa na istotę oraz charakter interesów narodowych, jak również cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa. To właśnie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa, ewolucja zagrożeń, a tym samym wyzwań stanowiły i stanowią obecnie główny czynnik, który powoduje zmianę podejścia do sposobu postrzegania bezpieczeństwa narodowego.

Dlatego za punkt wyjściowy, w celu rozpatrywania bezpieczeństwa narodowego, wielu teoretyków i polityków przyjmuje tezę, że pierwszoplanowym celem państw jest zapewnienie bezpieczeństwa przede wszystkim sobie. Jerzy Stańczyk stwierdza, że „(...) bezpieczeństwo narodowe (...) to pewności fizycznego przetrwania i swobód rozwojowych, (...) cel i naczelnym interesem narodowy (racja stanu) zakładającym zabezpieczenie oraz umacnianie żywotnych wartości (wyrażanych właśnie w postaci obiektywnej pewności przestrzegania i swobód rozwojowych), realizowanych w sferze wewnętrznej i zewnętrznej (...). Innymi słowy, w największym skrócie można stwierdzić, że bezpieczeństwo jest tożsame z pewnością (możliwością) realizacji żywotnych potrzeb i ochrony żywotnych wartości, jak też w szerokim kontekście – obiektywne warunki ich poszanowania z zewnątrz (...)”³.

Bezpieczeństwo stanowi również potrzebę podmiotową, czyli dotyczy różnego rodzaju podmiotów, zarówno jednostek, jak i dużych grup społecznych, w tym instytucji i organizacji reprezentujących jednostkę lub grupy społeczne. Idąc za słowami R. Zięby, w najogólniejszym znaczeniu, bezpieczeństwo można określić jako: „(...) pewność istnienia i przetrwania, posiadania oraz funkcjonowania i rozwoju podmiotu. Pewność jest wynikiem nie tylko braku zagrożeń (ich występowania lub wyeliminowania), ale także powstaje wskutek kreatywnej działalności danego podmiotu i jest zmienna w czasie, czyli ma naturę procesu społecznego”⁴.

Wszystkie te elementy powinny być realizowane w ramach możliwości i uwarunkowań, czyli względnie stałych czynników mających podstawowy lub istotny wpływ na charakter bezpieczeństwa, pozwalających, utrudniających lub uniemożliwiających realizowanie postawionych celów „(...) wynikających z natury świata i życia społecznego, miejsca Polski na Ziemi, historii i tradycji, charakteru współczesnych zagrożeń oraz aktualnego stanu polskiej państwowości, a także stanu organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego”⁵. Tak szeroki zasięg postrzegania bezpieczeństwa wynika

¹ R. Zięba, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1989, nr 10, s. 50.

² W. Kitler, *Obrona narodowa III RP: pojęcie, organizacja, system*, „Zaszyty Naukowe AON”, Warszawa 2002, s. 43.

³ J. Stańczyk, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 1996, s. 36.

⁴ R. Zięba, *Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie*, WAiP SA, Warszawa 2008, s. 16.

⁵ J. Marczak, *Bezpieczeństwo narodowe*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku: wyzwania i strategie*, J. Marczak, R. Jakubczak (red.), Warszawa 2011, s. 53.

z potrzeby uniknięcia podstawowego błędu, polegającego na postrzeganiu go poprzez pryzmat „zagrożenia istniejącego na dziś”, które mogłoby wpłynąć na zniekształcenie oceny faktycznego stanu bezpieczeństwa.

Biorąc pod uwagę powyższe, zasadnym wydaje się stwierdzenie, że bezpieczeństwo narodowe to taki rodzaj bezpieczeństwa, którego podmiotem jest naród zorganizowany w państwo⁶. Toteż podstawowym zadaniem i celem warunkującym działania państwa było i jest zapewnienie bezpieczeństwa jego obywateli, obejmujące wydarzenia zachodzące w otoczeniu zewnętrznym, ale i wewnętrznym państwa, a przede wszystkim te z nich, które mogą skutkować zagrożeniem suwerenności państwa, ale też ograniczenia lub utraty warunków do normalnego funkcjonowania społeczeństwa.

Właśnie takie podejście po zmianach strukturalnych i politycznych przyświecało nowemu państwu, jakim stała się Polska, do opracowania nowej koncepcji polityki bezpieczeństwa, dzięki której mogłaby wzmocnić nie tylko swoje bezpieczeństwo i suwerenność polityczną, ale przede wszystkim umocnić swoją pozycję na arenie międzynarodowej i stać się aktywnym uczestnikiem stosunków międzynarodowych i nowego ładu międzynarodowego.

Dlatego też dla wypełnienia misji tworzenia bezpieczeństwa narodowego są niezbędne instytucje i struktury, zwane strukturami realizacyjnymi, oraz wypracowane przez te struktury odpowiednie dokumenty, jasno określające misje, drogi oraz cele do osiągnięcia w dziedzinie bezpieczeństwa. Toteż w znaczeniu strukturalnym czy też systemowym bezpieczeństwo narodowe to całościowe organizowanie i przygotowanie państwa do nieprzerwanego tworzenia bezpieczeństwa pod względem prawnym i politycznym, strategicznym i militarnym oraz cywilnym, dyplomatycznym i edukacyjnym, a także społecznym, kooperatywnym i integracyjnym. Należy zaznaczyć, że pojęcie to odnosi się nie tylko do państw, ale przede wszystkim do aktorów pozapaństwowych⁷.

Zatem dla osiągnięcia bezpieczeństwa narodowego istotne jest współdziałanie struktur państwa w kształtowaniu warunków bezpieczeństwa wewnętrznego, ale i też bezpieczeństwa zewnętrznego (poza własnymi granicami), jak również współpraca pozapaństwowych podmiotów bezpieczeństwa (indywidualny lub zbiorowy), wszystkich stron w odniesieniu do podmiotów istniejących i funkcjonujących celowo i świadomie. Stworzenia odpowiednich strategii, w tym strategii bezpieczeństwa narodowego.

⁶ Wykaz głównych kategorii pojęciowych, *Biała księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, BBN, Warszawa 2013, s. 248.

⁷ J. Zając, R. Zięba, *Opracowanie na temat prognozy (zdefiniowania i gradacji) interesów narodowych i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa w perspektywie 20 lat*, www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=646 (dostęp: 18.05.2018), s. 2.

Polityka bezpieczeństwa państwa

Zdecydowane przewartościowanie znaczeniowe terminu „bezpieczeństwo narodowe”⁸ nastąpiło w końcu XX wieku. Obecnie zachowanie bezpieczeństwa to jedna z najważniejszych idei polityki państwa i stosunków międzynarodowych. Jest najważniejszym celem polityki każdego państwa, a zarazem głównym wyznacznikiem jej efektywności. Bezpieczeństwo narodowe, rozumiane często jako brak poczucia zagrożenia podstawowych dla danego narodu wartości, to główny cel polityki zagranicznej każdego państwa narodowego. Dlatego też osiąga się je przez stworzenie skutecznych mechanizmów kierowania państwem oraz współpracę sił politycznych i grup społecznych, a także skuteczne działania podmiotów tworzących („produkujących”) bezpieczeństwo państwa, uwzględniając podział na bezpieczeństwo wewnętrzne i bezpieczeństwo zewnętrzne⁹. Dlatego można przyjąć, że „zapewnienie bezpieczeństwa narodowego” to system środków o charakterze ekonomicznym, politycznym, prawnym, organizacyjnym i innego charakteru, adekwatnych do zagrożeń żywotnych interesów człowieka, społeczeństwa i państwa, to przyjęcie i realizacja określonej polityki bezpieczeństwa narodowego. W ujęciu organizacyjno-funkcjonalnym oznacza ona systematyczną działalność organów państwowych, instytucji społecznych i poszczególnych obywateli, skierowaną na niezawodną ochronę interesów narodowych kraju przed zagrożeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, jak również efektywne przeciwdziałanie im¹⁰.

Naturalną charakterystyczną cechą polityki bezpieczeństwa zewnętrznego państwa jest podejmowanie przez instytucje państwowe i pozapaństwowe działań, mających na celu eliminowanie występujących w środowisku międzynarodowym danego państwa zagrożeń lub ich niwelowanie. W związku z tym w realizowanej przez państwo polityce bezpieczeństwa ważną rolę odgrywa aspekt subiektywny, przede wszystkim percepcja zagrożeń przez decydentów polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym trafne (bądź nie) odczytywanie przez nich zagrożeń dla bezpieczeństwa danego państwa. Prawidłowe postrzeganie zagrożeń, istniejących w otoczeniu jest podstawą do podejmowania skutecznych działań w realizowanej polityce bezpieczeństwa, w tym do stosowania odpowiednich środków zmierzających do ich eliminowania, ograniczania, a także niedopuszczania do powstawania niektórych z nich.

Polityka bezpieczeństwa państwa jest uzależniona od wielu uwarunkowań, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, pochodzących ze strategicznego środowiska bezpieczeństwa. Ze względu na zróżnicowane uwarunkowania polityki

⁸ Bezpieczeństwo narodowe – jest nie tylko ochroną narodu i terytorium przed fizyczną napaścią, lecz również ochroną – za pomocą różnych środków – żywotnych interesów ekonomicznych i politycznych, których utrata zagroziłaby żywotności i podstawowym wartościom państwa. A. Jordan, W.J. Taylor Jr., *American National Security: Policy and Process*, Baltimore 1981, s. 7.

⁹ Z. Nowakowski, I. Protasowicki, *Bezpieczeństwo polityczne i militarne Polski po 1989 roku*, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów 2008, s. 15–36.

¹⁰ Z. Nowakowski, H. Szafran, R. Szafran, *Bezpieczeństwo w XXI wieku. Strategia bezpieczeństwa narodowego Polski na tle strategii wybranych państw*, RS „Druk” Rzeszów 2008, s. 60.

bezpieczeństwa poszczególnych państw, podyktowane m.in. potencjałem ekonomicznym, technologicznym, militarnym, demograficznym, efektywnością ich dyplomacji oraz stopniem trafności w odczytywaniu potencjalnych zagrożeń, różny jest zakres zapewniania realnego bezpieczeństwa dla danego państwa. Większość uwarunkowań polityki bezpieczeństwa narodowego Polski ma charakter dynamiczny i podlega procesowi zmian, a tym samym zmieniają się także zagrożenia i wyzwania dla bezpieczeństwa państwa. Dlatego cele w polityce bezpieczeństwa narodowego nie są formułowane w sposób niezmienny. Wraz ze zmianą zagrożeń i wyzwań zmianie ulegają również priorytety w polityce bezpieczeństwa narodowego¹¹.

Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa narodowego zdecydowanie różni się od sposobu pojmowania go wcześniej. Dzisiaj bezpieczeństwo obejmuje wydarzenia zachodzące w otoczeniu zewnętrznym, ale i wewnętrznym państwa. Stąd obecnie rozumiane jest nie jako stan, ale proces definiowania interesów narodowych, jak też zapewnienia możliwości ich realizacji¹².

Determinanty bezpieczeństwa przyszłości

Jedną z kluczowych spraw dla funkcjonowania każdego państwa to troska o zapewnienie jego bezpieczeństwa, niezależnie czy jest postrzegane w ujęciu globalnym, regionalnym lub narodowym. Dotyczy to bezpieczeństwa Polski zarówno w aspekcie historycznym, jak i współczesnym oraz przyszłościowym.

Państwo powinno wychodzić naprzeciw niebezpieczeństwom, które mogą skutkować zagrożeniem jego suwerenności, ale też ograniczenia lub utraty warunków do normalnego funkcjonowania narodu. Te pierwsze mogą wynikać z zastosowania presji politycznej, psychologicznej, ekonomicznej, jak i militarnej oraz terroryzmu międzynarodowego. Drugie to wynik działania sił natury, katastrof oraz zagrożeń generowanych przez zachowanie człowieka. Obecnie nastąpiło istotne przeniesienie punktu ciężkości w obszarze bezpieczeństwa narodowego, z zagrożeń związanych z wojnami i innymi konfliktami zbrojnymi na zagrożenia inaczej definiowane, wynikające z zagrożeń cywilizacyjnych oraz innych projektowanych przez człowieka.

Coraz większego znaczenia nabierają sprawy społeczne i gospodarcze, czyli pozamilitarne i wewnętrzne, które można ogólnie określić jako stabilność oraz pewność bytu i trwania, a także warunki i możliwości rozwoju, zarówno państwa, jak i obywateli. Dotyczy to chociażby harmonizowania w długofalowej perspektywie bezpieczeństwa finansowego, energetycznego, demograficznego i ekologicznego z postępem, modernizacją i rozwojem cywilizacyjnym kraju.

Obserwując obecną sytuację polityczno-strategiczną Polski, można uznać, że mamy do czynienia z istotnym przewartościowaniem strefy bezpieczeństwa, czego wyrazem był realizowany przez rząd plan uporządkowania strategii rozwoju

¹¹ M. Dobroczyński, J. Stefanowicz, *Polityka zagraniczna*, PWN, Warszawa 1984, s. 9–11.

¹² M. Marszałek, P. Sienkiewicz, H. Świeboda (red.), *Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego – Bezpieczeństwo 2010*, t. 1, Wyd. AON, Warszawa 2010, s. 33.

kraju¹³ i wdrażane przez Radę Ministrów dokumenty strategiczne (strategie, plany i programy rządowe). Dlatego też znaczący wpływ na treść interesów narodowych i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa ma stan całego systemu bezpieczeństwa narodowego Polski oraz sposób pojmowania i tworzenia koncepcji działań strategicznych.

Kierując się strategiczną zasadą przygotowywania się na nadchodzącą przyszłość, został przeprowadzony Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, którego celem była całościowa ocena bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej i sformułowanie strategii operacyjnej¹⁴ oraz strategii preparacyjnej¹⁵. Przegląd objął cztery podstawowe obszary:

- 1) ocena Polski, jako strategicznego podmiotu bezpieczeństwa, wraz z identyfikacją interesów narodowych i celów strategicznych w tej dziedzinie;
- 2) kompleksowa analiza zewnętrznego i wewnętrznego środowiska bezpieczeństwa oraz określenie na tej podstawie strategicznych scenariuszy jego możliwego kształtowania się w perspektywie 20 lat;
- 3) sformułowanie pożądanych kierunków oraz sposobów bieżących i perspektywicznych działań strategicznych (prowadzenia polityki bezpieczeństwa);
- 4) perspektywiczne przygotowanie państwa w dziedzinie bezpieczeństwa.

Rezultaty przeprowadzonych analiz zostały ujęte w niejawnym *Raporcie Komisji Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego*¹⁶, którego istotą było przedstawienie wniosków i rekomendacji w wymiarze operacyjnym, jak i preparacyjnym. Jawnym odpowiednikiem raportu jest *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, wydana w maju 2013 r. przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.

Diagnoza stanu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej daje podstawy do sformułowania koncepcji działań strategicznych, obejmujących swym zakresem zasady i sposoby osiągania założonych celów strategicznych w przewidywanych warunkach strategicznego środowiska bezpieczeństwa.

¹³ Plan uporządkowania strategii rozwoju http://kigeit.org.pl/FTP/PRCIP/Literatura/004_Plan_reasumpcja_decyzji_12_07_2012.pdf (dostęp: 18.05.2018).

¹⁴ Strategia operacyjna bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) – dział (dziedzina) strategii bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) obejmujący zasady i sposoby osiągania celów strategicznych (realizacji operacyjnych zadań strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego) w przewidywanych warunkach (środowisku) bezpieczeństwa oraz określenie wymagań operacyjnych wobec systemu bezpieczeństwa narodowego, *Biała Księga...*, *op. cit.*, s. 249.

¹⁵ Strategia preparacyjna bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) – dział (dziedzina) strategii bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) obejmujący zasady i sposoby przygotowania (utrzymywania i transformacji) systemu bezpieczeństwa narodowego (realizacji preparacyjnych zadań strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego) stosownie do wymagań wynikających ze strategii operacyjnej, *ibidem*, s. 249.

¹⁶ R. Kupiecki, *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP 2014 jako instrument polityki państwa. Uwarunkowania zewnętrzne i aspekty procesowe*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, 2015, nr 1, s. 29.

Polska, jako państwo członkowskie UE i NATO, jest beneficjentem pozytywnych przemian politycznych i gospodarczych w Europie. Może właśnie dlatego niektórzy naukowcy czy politycy uważają, że w perspektywie najbliższych lat bezpośrednie zagrożenie zewnętrznym użyciem siły militarnej w stosunku do Polski jest mało prawdopodobne¹⁷, aczkolwiek istnieją wyzwania i niebezpieczeństwa związane z możliwością szantażowania użyciem przemocy. W związku z tym, przewidując i przygotowując się do przeciwdziałania ewentualnym zagrożeniom o charakterze zbrojnym, Polska musi uwzględniać zarówno potencjał wojskowy państw regionu będących poza Sojuszem, ich nieprzewidywalność, jak i zagrożenia płynące z regionów znacznie bardziej oddalonych geograficznie. Przemawia za tym historycznie geopolityczne położenie Polski między Wschodem a Zachodem, które w istotnej mierze kształtowało tożsamość narodową i państwowość, determinując charakter interesów narodowych i celów w dziedzinie bezpieczeństwa. Dlatego też w celu zapewnienia bezpieczeństwa Polski niewątpliwie ma znaczenie utrzymanie i rozwój własnych zdolności obronnych, które powinny być postrzegane jako wkład do bezpieczeństwa Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej. Zmiana ustawy o urzędzie Ministra Obrony Narodowej oraz niektórych innych ustaw¹⁸ wprowadziła kluczowe zmiany w systemie kierowania i dowodzenia, szczególnie na szczeblu centralnym. Zmiany te weszły w życie z dniem 1 stycznia 2014 r., powodując sformowanie Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych (DGRSZ), z jednoczesnym rozpoczęciem w nowej formule Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych (DORSZ). Tym samym, zgodnie z reformą, na szczeblu centralnym nastąpiła redukcja dowództw z jednoczesnym rozdziałem trzech zasadniczych ich funkcji: planowania, przygotowywania i użycia SZ RP.

Zgodnie z zapowiedziami obecnego Rządu Siły Zbrojne RP w 2032 roku będą jedną z najnowocześniejszych i najliczniejszych armii w Europie. Składać się na nie będzie pięć rodzajów sił zbrojnych: Marynarka Wojenna, Siły Powietrzne, Wojska Lądowe, Wojska Obrony Terytorialnej oraz Wojska Specjalne. Podstawowym warunkiem ich efektywności będzie umiejętność współdziałania w operacji połączonej, szczególnie wojsk operacyjnych z żołnierzami obrony terytorialnej. Nacisk na tego typu integrację zostanie położony w zintensyfikowanym programie ćwiczeń i gier wojennych¹⁹.

W międzynarodowej polityce bezpieczeństwa systematycznie rośnie znaczenie współpracy regionalnej. Dla Polski kluczowym ugrupowaniem w tym zakresie jest Grupa Wyszehradzka (V4). W związku z tym istnieje konieczność szukania możliwości na solidarną realizację bardziej odważnych i nieszablonowych projektów, służących

¹⁷ Przedmowa Prezydenta Bronisława Komorowskiego, *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP*, Warszawa 2013, s. 5; *Priorytety Polskiej Polityki Zagranicznej 2012–2016*, Warszawa 2012, s. 14. <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/priorytety-polskiej-polityki-zagranicznej-2012-2016-przedlozone-przez.html> (dostęp: 20.05.2018).

¹⁸ Ustawa z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o urzędzie Ministra Obrony Narodowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013, poz. 852).

¹⁹ Koncepcja Obronna Rzeczypospolitej Polskiej, <http://mon.gov.pl/koncepcja-obronna-rp/> (dostęp: 08.06.2018).

rozwojowi zdolności i wzmocnieniu interoperacyjności w dziedzinie bezpieczeństwa. Działania te powinny służyć poprawie systemu planowania, wzmocnieniu synergii cywilno-wojskowej, współpracy z partnerami oraz redukowaniu ryzyka powielania tych samych inicjatyw w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej.

Budowanie bezpieczeństwa Polski związane jest także z włączeniem sąsiadów w procesy modernizacji politycznej, gospodarczej i społecznej. Geopolityczne uwarunkowania położenia państw Grupy Wyszehradzkiej (V4), Państw Bałtyckich (B3), Bułgarii oraz Rumunii, określanych łącznie jako V4+, nie powinny pozwolić na utratę kluczowych z punktu widzenia regionu zdolności obronnych. Z tego powodu w strategicznym interesie Polski leży wsparcie dla partnerów V4+ w utrzymaniu i rozwijaniu zdolności obronnych oraz zwiększeniu zakresu współpracy obronnej. Właśnie dlatego powstał z inicjatywy Polski *Program Wsparcia Bezpieczeństwa Regionu 2022*²⁰ (ReSAP), jako program wykonawczy do *Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, którego celem jest pogłębienie relacji polityczno-wojskowych i przemysłowych z państwami Grupy Wyszehradzkiej (Czechy, Słowacja i Węgry), bałtyckimi (Litwa, Łotwa, Estonia) oraz Rumunią i Bułgarią. Zadaniem programu jest również udzielenie pomocy krajom objętym programem w osiąganiu zdolności bojowych poprzez zapewnienie możliwości kształcenia w krajowych uczelniach wojskowych, centrach i ośrodkach szkolenia oraz wyposażenia w sprzęt wojskowy (produkowany w Polsce)²¹.

Strategiczna współpraca w dziedzinie szeroko rozumianego bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym to również Idea Trójmorza²². Odnowiona koncepcja współpracy z okresu II RP, kojarzona z Józefem Piłsudskim, obecnie ma na celu wyrównanie różnic w poziomie życia w obrębie UE, bo wszystkie kraje wchodzące w jej skład są krajami członkowskimi Unii. Kraje Europy Środkowej zjednoczone w jeden blok, pod silnym strategicznym przywództwem, wspólnie wykorzystują ich potencjał demograficzny i ekonomiczny, który pozwoli na większą niezależność.

Implementacja bezpieczeństwa Unii Europejskiej to również wdrażanie standardów służących umocnieniu bezpieczeństwa Polski. Położenie geograficzne, członkostwo w strukturach Unii Europejskiej, jak również przynależność do Strefy Schengen powodują stałe zainteresowanie naszym krajem wśród obywateli państw trzecich oraz międzynarodowych grup przestępczych. Aktualnie Polska traktowana jest zarówno jako kraj tranzytowy na szlaku migracyjnym do innych państw Europy Zachodniej czy Ameryki Północnej, jak i kraj docelowy migracji, czego potwierdzeniem są m.in. ustabilizowane diaspory wschodnie. Powyższa sytuacja powoduje, iż nielegalna migracja jest zjawiskiem stale rosnącym, przy ewentualnych zmianach form i metod

²⁰ Uchwała nr 173 Rady Ministrów z dnia 22 września 2015 r. w sprawie ustanowienia „*Programu Wsparcia Bezpieczeństwa Regionu 2022*” (M.P. 2015, poz. 1019).

²¹ *Ibidem*, s. 6.

²² Trójmorze – międzynarodowa inicjatywa gospodarczo-polityczna, skupiająca 12 państw Europy położonych w pobliżu mórz Bałtyckiego, Czarnego i Adriatyckiego. W skład grupy wchodzi: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry, <http://www.prezydent.pl> (dostęp: 05.06.2018).

organizowania oraz źródeł strumieni migracyjnych uzależnionych od zmian geopolitycznych. Czynnikiem zwiększającym napływ osób migracyjnych do krajów zachodnich jest zwiększająca się liczba konfliktów zbrojnych na świecie czy działań terrorystycznych.

Pomimo podwyższonego poziomu zagrożenia zamachami terrorystycznymi na świecie i zaangażowania Polski w działania w ramach międzynarodowych koalicji antyterrorystycznych, zagrożenie terrorystyczne na terenie naszego kraju ze strony osób lub organizacji pochodzących z tzw. krajów podwyższonego ryzyka lub niestabilnych politycznie utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie²³, a terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest traktowane jedynie jako cel rezerwowego ewentualnych ataków.

Biorąc pod uwagę, że Polska jest krajem otwartym i przyjaznym gospodarczo, potencjalny cel ataku grup terrorystycznych mogą stanowić obywatele innych krajów europejskich, przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Celem takiego ataku mogą być również istotne z ich perspektywy obiekty lub miejsca kultu, znajdujące się w Polsce. Należy jednak podkreślić, że mimo wysokiego poziomu zagrożenia terrorystycznego oraz przedstawicieli tej społeczności na świecie, w ubiegłym roku w Polsce nie odnotowano symptomów świadczących o planach przeprowadzenia zamachu.

Ważną płaszczyzną działalności terrorystycznej pozostaje cyberprzestrzeń, która może być wykorzystywana przez organizacje terrorystyczne do prowadzenia bezpośrednich ataków, np. na serwery rządowe. Ataki na sieć komputerową instytucji państwowych wykonywane są w celu uniemożliwienia ich funkcjonowania czy uzyskiwania nieautoryzowanego dostępu do baz danych instytucji. Dezinformacja społeczeństwa to jedno z typowych zachowań cyberterroru. Cyberprzestrzeń wykorzystywana jest również do komunikacji, upowszechniania radykalnej ideologii, pozyskiwania zwolenników czy prowadzenia instruktażu w zakresie podejmowania indywidualnych aktów terroru. Skrajnym przypadkiem użycia cyberprzestrzeni jest dokonywanie nielegalnego transferu środków finansowych na działalność terrorystyczną oraz komunikację. Ataki w cyberprzestrzeni mogą być również inspirowane przez niektóre państwa, wykorzystujące do tego celu hackerów.

Istotnym zagadnieniem z perspektywy ochrony antyterrorystycznej Rzeczypospolitej Polskiej jest odpowiednie zabezpieczenie jej cyberprzestrzeni, gdyż funkcjonowanie ważnych dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli obiektów, instalacji, usług oraz urządzeń jest coraz bardziej uzależnione od rozwiązań teleinformatycznych. Pomimo iż żaden z dotychczasowych ataków w cyberprzestrzeni nie został jednoznacznie zaklasyfikowany jako akt terrorystyczny, nie można tego wykluczyć w przyszłości. Aby przeciwstawić się zagrożeniom w cyberprzestrzeni w wyniku analiz prowadzonych z udziałem przedstawicieli administracji publicznej, środowiska

²³ W odpowiedzi na pytanie: Jak Pan(i) sądzi, co i w jakim stopniu może obecnie i w najbliższym czasie stanowić realne zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski?, respondenci ocenili, że atak terrorystyczny w Polsce ma średnią 3,5 w skali 0–10, co jest mało prawdopodobny. Źródło: *Biała Księga...*, *op. cit.*, tabela 3, s. 78.

akademickiego, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przygotowana została w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego *Doktryna cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*²⁴. Zmiany w środowisku cyberbezpieczeństwa uwidocznione w otaczającym nas społeczeństwie międzynarodowym wymusiły zmienne podejście do problemu, a tym samym uchwalenie *Krajowych Ram Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017–2022*²⁵, swoistej strategii w tym obszarze.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa powodować mogą także czynniki związane z niestabilną sytuacją społeczno-polityczną w krajach ościennych, w tym w szczególności masowa migracja, utrudniająca działania kontrwywiadowcze na granicy, skutkiem czego możliwe jest przenikanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osób lub ugrupowań paramilitarnych zainteresowanych podejmowaniem różnego rodzaju działań destabilizacyjnych, w tym terrorystycznych. Niestabilna sytuacja polityczna może również wpływać na rozwój zorganizowanych grup przestępczych, w tym działających transgranicznie. Dlatego jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski był i jest konflikt na Ukrainie oraz trwająca do tej pory agresja Rosji na ten kraj. Destabilizacja wewnętrzna Ukrainy związana ze zmianą władz w początku 2014 r., bezprawna aneksja Półwyspu Krymskiego przez Federację Rosyjską (FR) oraz bezpośrednia interwencja rosyjskiej armii w walki we wschodnich regionach Ukrainy mają daleko idące implikacje, zarówno dla bezpieczeństwa Polski, regionu Europy Środkowej i Wschodniej, jak i szerzej – w wymiarze całego kontynentu.

Wydarzenia na Ukrainie zapoczątkowane w 2014 r. podważyły tezę o braku zagrożeń natury militarnej w Europie. Chociaż trwający w sąsiedztwie Polski konflikt zbrojny nie stanowił bezpośredniego zagrożenia dla naszego bezpieczeństwa, to wpływał na realne poczucie braku bezpieczeństwa państw Europy Środkowej i Wschodniej, w tym Polski. Konflikt rosyjsko-ukraiński uwidoczniał i potwierdził gotowość Rosji do odbudowy strefy wpływów, także metodami militarnymi. Aneksja Krymu w marcu 2014 r. stała się wstępem do dalszych działań Rosji naruszających integralność terytorialną i suwerenność państw byłego związku radzieckiego. Działania nazywanych obecnie przez specjalistów wojną hybrydową²⁶. Tego typu hybrydyzacja współczesnych zagrożeń jest jednocześnie przyczynkiem do sformułowania

²⁴ Doktryna jest dokumentem koncepcyjnym oraz wykonawczym w stosunku do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP. Określa cele w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, opisuje środowisko, wskazując na zagrożenia, ryzyka i szanse, a także rekomenduje najważniejsze zadania, jakie powinny być realizowane w ramach budowy systemu cyberbezpieczeństwa państwa. Źródło: <https://www.bbn.gov.pl/pl/prace-biura/publikacje/6818,Doktryna-cyberbezpieczenstwa-RP.html>, (dostęp: 07.06.2018).

²⁵ 9 maja 2017 r. Prezes Rady Ministrów Beata Szydło podpisała uchwałę nr 52/2017 Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie Krajowych Ram Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017–2022, <https://www.gov.pl/cyfryzacja> (dostęp: 07.06.2018).

²⁶ Wojna hybrydowa [to] wojna łącząca w sobie jednocześnie różne możliwe środki i metody przemocy, w tym zwłaszcza zbrojne działania regularne i nieregularne, operacje w cyberprzestrzeni oraz działania ekonomiczne, psychologiczne, kampanie informacyjne (propaganda) itp. Źródło: (*Mini*)Słownik BBN: propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa (online), <http://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035,MINISLOWNIK-BBN-Propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html> (dostęp: 22.05.2018).

nowego podejścia analitycznego do konfliktów w kontekście współczesnych problemów bezpieczeństwa, w tym ich asymetrii, podziałów kulturowych i skutków ubocznych globalizacji.

Równoległe z działaniami na Ukrainie, wzrastała aktywność militarna Rosji w sąsiedztwie Sojuszu Północnoatlantyckiego. Moskwa testowała reakcję państw sojuszniczych (w tym gotowość systemów obronnych) przez działania wojskowe w rejonie Morza Bałtyckiego, jak również w bliskości granicy Polski²⁷. Incydenty z naruszaniem bezpieczeństwa w przestrzeni powietrznej oraz prowadzenie ćwiczeń wojskowych, których scenariusze sugerowały konfrontację z NATO, stały się odpowiedzią Moskwy na zwiększenie aktywności wojsk sojuszniczych na wschodniej flance Sojuszu.

Wnioski z przeprowadzonych analiz i ocen upoważniają do stwierdzenia, że problem bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, ale również i bezpieczeństwa światowego, zyskał w ciągu ostatnich lat nowy wymiar. Stało się to za sprawą identyfikacji nowych zjawisk, w tym identyfikacji m.in. nowych wyzwań, przed którymi stanęły państwa. Dokonując próby wskazania diagnozy stanu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, należy uznać, że wydarzenia na Ukrainie, jako jeden z determinantów, zasadniczo zmieniły uwarunkowania bezpieczeństwa Polski. Działania zbrojne na Krymie dokonały zmian w środowisku bezpieczeństwa, co znacząco wpłynęło na wzrost zagrożenia tradycyjną agresją zbrojną. Dlatego też agresja Rosji na Ukrainie dowodzi konieczności szybkiego rozwoju zdolności obronnych, ze szczególnym naciskiem na zdolności do odstraszenia. Jest to tym bardziej ważne w czasie, kiedy państwa europejskie, zajęte wewnętrznym ekonomicznym i politycznym kryzysem, nie zauważają swojego malejącego znaczenia w NATO, obniżają budżety obronne i bagatelizują symptomy wzrastającego zagrożenia ze strony Rosji.

Analiza zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego oraz w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego wskazuje na konieczność zapewnienia zdolności do odparcia zagrożeń niemających tradycyjnego charakteru. Uwidacznia to obserwacja konfliktu na arenie międzynarodowej, a tym samym wzrost zagrożenia działaniami typu hybrydowego, które jednak w odniesieniu do Polski musiałyby być realizowane z wykorzystaniem dominującego komponentu militarnego.

Kolejnym determinantem bezpieczeństwa jest sytuacja na Bliskim Wschodzie, a przede wszystkim w Syrii oraz Afryce Północnej i Subsaharyjskiej, która będzie stale przykuwać uwagę państw zachodnich i może być wykorzystana przez niektóre kraje do uzasadniania swego braku zaangażowania we wzmocnienie flanki wschodniej Sojuszu. Będzie to stanowić czynnik utrudniający pełne i szybkie wdrożenie *Planu Gotowości* i realnego wzmocnienia wschodniej flanki NATO.

Konkretną odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu Polski, zdaniem autora, powinno być całościowe i nierozłączne traktowanie instrumentów naszego

²⁷ Zapad 2017 – rosyjsko-białoruskie ćwiczenia wojskowe, których przeprowadzenie zostało zaplanowane na 14–20 września 2017 roku. Według planu w ćwiczeniach miało wziąć udział 9 700 białoruskich i 3 tysiące rosyjskich żołnierzy oraz 700 jednostek sprzętu wojskowego, defence24.pl, 2017-09-11 (dostęp: 05.06.2018).

bezpieczeństwa. Umocnienie własnego potencjału obronnego, który jest filarem naszego bezpieczeństwa, to podstawowe cel zapewnienia spokojnego bytu i bezpieczeństwa narodowego. Silny, dobrze wyposażony i wyszkolony potencjał obronny, przygotowywany z myślą o obronie polskiego terytorium, stanowi ważny element zdolny do odstraszania.

Przy budowaniu silnego potencjału obronnego nie można zapominać o budowaniu struktur międzynarodowych związanych z bezpieczeństwem. Polska jako części wspólnoty obronnej NATO stanowi jej wschodnią flankę. Dlatego członkostwo Polski w NATO jest niezbędnym gwarantem obrony i bezpieczeństwa narodowego. Członkostwo to wymaga modyfikacji w obliczu zmian w charakterze Sojuszu i jego ewolucji oraz zmian zachodzących we współczesnym środowisku bezpieczeństwa. Nie jest to jednak jedyny i wystarczający warunek utrzymania bezpieczeństwa kraju.

Silne państwa unijne to silna wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej, która stanowi drugi, obok członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim, podstawowy filar polskiej polityki bezpieczeństwa. Wzmacnianie tej polityki powinno być oparte na pogłębianiu współpracy oraz zdobywaniu doświadczeń, nie tylko w wyniku misji humanitarnych, ale też wspólnych ćwiczeń bojowych. Współpraca ta zaś musi być oparta na środkach cywilnych i wojskowych, mających zdolność operacyjną do prowadzenia misji utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i wzmacniania międzynarodowego bezpieczeństwa. Odzwierciedleniem powyższego powinno być utrzymywanie własnej gotowości, determinacji i wiarygodnych narodowych zdolności obronnych, wspieranie polityki dialogu i partnerstwa w Europie oraz poszukiwanie nowych płaszczyzn współpracy.

Wzmacnianie komponentu bezpieczeństwa powinno przekładać się na wzmacnianie możliwości obronnych NATO oraz strategiczne upodmiotowienie UE. Dodatkowym elementem tego wzmocnienia powinno być utrwalanie strategicznych partnerstw w ramach różnych grup członkowskich, jako forach współpracy służących budowaniu dobrego klimatu we wzajemnych stosunkach, lepszemu zrozumieniu bieżących problemów czy też potrzeb, jak również ułatwiających dążenie do osiągnięcia zbieżnych celów. Dodatkowo konsekwentne wdrażanie postanowień ze szczytów NATO w Newport i Warszawy, jakim są: strategiczna adaptacja NATO, wzmacnianie flanki wschodniej, rozwój potencjału obronnego – sojuszniczego i własnego, realizowane powinno być poprzez aktywny udział Polski w procesach decyzyjnych i selektywne zaangażowanie w operacjach międzynarodowych.

Takie działania powodować będą odwrócenie trendu przybliżania się ofensywnych zdolności bojowych FR do granic Polski i Republik Bałtyckich, a także budowanie wizerunku Polski jako państwa odpowiedzialnego i dojrzałego, dążącego do odprężenia w Europie, wdrażającego swoje zobowiązania międzynarodowe, np. w zakresie przejrzystości wojskowej i kontroli zbrojeń.

Dodatkowym zabezpieczeniem naszego bezpieczeństwa są strategiczne stosunki i współpraca wojskowa z USA. Wymiana doświadczeń, zaciśnięcie więzi w istotny sposób wzmacniają nasz system obronny. Jest to tym ważniejsze, że w razie otwartego konfliktu czy wewnętrznych problemów w NATO albo Unii Europejskiej Stany Zjednoczone pełnią rolę strategicznego i natychmiastowego wsparcia.

Podsumowanie

Charakterystyka zmian zachodzących w środowisku bezpieczeństwa narodowego pozwala na sformułowanie twierdzenia, iż niewątpliwie duży wpływ na zmiany koncepcji strategicznych miała m.in. ogólna, ale wciąż zmieniająca się sytuacja polityczna na świecie, ale także zmiany zachodzące wewnątrz kraju. Można zatem przyjąć, że całość działań prowadzonych przez Polskę, na rzecz opracowywanej i realizowanej przez nią polityki bezpieczeństwa, podzielona była, jest, ale i prawdopodobnie będzie na te, które realizowane są na płaszczyźnie narodowej, w obrębie granic państwowych, jak i te, które związane będą z zewnętrznymi uwarunkowaniami bezpieczeństwa państwa, czyli dotyczyć będą różnego rodzaju przedsięwzięć podejmowanych i realizowanych na arenie międzynarodowej. Należy jednak mieć na uwadze fakt, iż ze względu na charakter występujących obecnie, ale i prognozowanych wyzwań (zagrożeń oraz szans) działania służące realizacji polityki bezpieczeństwa były i są prowadzone przy ścisłej współpracy struktur wojskowych oraz cywilnych, którymi dysponuje państwo. Jest to pochodną zacierających się obecnie różnic, związanych m.in. z bezpieczeństwem militarnym i niemilitarnym kraju. Zatem warunkiem o znaczeniu priorytetowym i zarazem koniecznym do właściwego i skutecznego realizowania polityki bezpieczeństwa, określonej przez państwo, jest posiadanie odpowiednio zbudowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, scalającego i koordynującego pracę cywilnych oraz wojskowych instytucji, odpowiedzialnych za obronę i ochronę kraju.

Przeprowadzone analizy wskazują, że problem bezpieczeństwa światowego, w tym również i bezpieczeństwa narodowego RP, osiągnął w ciągu ostatnich lat nowy wymiar. Konieczność przejmowania odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo w sytuacji osłabienia gwarancji blokowych jest jednym z podstawowych celów polityki prowadzonej przez państwo. Stało się to za sprawą identyfikacji nowych zjawisk, czego konsekwencją jest identyfikacja nowych wyzwań, a zarazem szans, przed którymi stanęły państwa. To właśnie wymusiło potrzebę zorganizowania na nowo współpracy w skali globalnej, jak i regionalnej, związanej z koniecznością godzenia dynamiki i transformacji ustrojowo-gospodarczej z pożądaną stabilnością. Ważne jest uświadomienie sobie, że procesy te rzeczywiście zachodzą, dlatego też reakcja na nie (zagrożenia) jest naturalną czynnością w celu zapewnienia bezpieczeństwa. Dotyczy to również Polski, państwa, które szuka swojego odniesienia w obecnym strategicznym środowisku bezpieczeństwa. Państwa, które od kilkunastu lat poszukuje sposobu na rozwiązanie wielu problemów, będących wynikiem opóźnienia cywilizacyjnego, niedowładu gospodarczego, problemów socjalnych i wielu innych.

Wyzwania, z którymi przyjdzie się zmierzyć podstawowym uczestnikom stosunków międzynarodowych, w tym również Polsce, w najbliższej przyszłości „(...) w znacznej części będą miały charakter globalny, co oznacza, że będą dotyczyły wszystkich, bez wyjątku uczestników systemu międzynarodowego, ale będą się przejawiać również na poziomach regionalnych i subregionalnych”²⁸. Tym bardziej

²⁸ M. Kozub, *Charakter zagrożeń oraz konfliktów zbrojnych w pierwszych dekadach XXI wieku*, [w:] *Sztuka wojenna*, Wyd. AON, Warszawa 2004.

wyduje się być ważne, aby obserwować na bieżąco zmieniającą się rzeczywistość, gdyż w polityce państwa „nie ma wiecznych przyjaciół ani wrogów, wieczne są tylko (własne, narodów, państw) interesy”²⁹.

Konkludując powyższe rozważania, można stwierdzić, że na treść i założenia strategicznych koncepcji bezpieczeństwa narodowego w znacznym stopniu wpływają zmiany zachodzące w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego (zagrożenia, wyzwania). Zmiany te także w dużym stopniu będą miały wpływ na kształtowanie się i kreowanie przyszłości, a co za tym idzie, być może potrzebę zmiany filozofii myślenia, ale i działania, kultury, zasad oraz narzędzi, przy pomocy których będzie można projektować zmiany w obowiązującej *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego*. Bezpieczeństwo narodowe zależy od nas samych, od tego jak będziemy podchodzić do zmieniającego się otoczenia, jak będzie nam zależało na wartościach, takich jak istnienie, suwerenność czy rozwój. Podkreślenia wymaga fakt, że mnogość teorii dotyczących wartości, potrzeb, interesów oraz celów państw, z jakimi można spotkać się w literaturze przedmiotu, jest niezbitym dowodem na to, iż zagadnienia te na pewno należą do grona najbardziej nurtujących problemów uczestników życia międzynarodowego, jakimi są państwa.

Bibliografia

- Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, BBN, Warszawa 2013.
- Dawidczyk A., *Nowe wyzwania, zagrożenia i szanse dla bezpieczeństwa Polski u progu XXI wieku*, Warszawa 2001.
- Dobroczyński M., Stefanowicz J., *Polityka zagraniczna*, PWN, Warszawa 1984.
- Jordan A.A., Taylor W.J. Jr. *American National Security: Policy and Process*, Baltimore 1981.
- Kitler W., *Obrona narodowa III RP: pojęcie, organizacja, system*, „Zeszyty Naukowe AON”, Warszawa 2002.
- Kozub M., *Charakter zagrożeń oraz konfliktów zbrojnych w pierwszych dekadach XXI wieku*, [w:] *Sztuka wojenna*, Wyd. AON, Warszawa 2004.
- Kupiecki R., *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP 2014 jako instrument polityki państwa. Uwarunkowania zewnętrzne i aspekty procesowe*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, nr 1, BBN, Warszawa 2015.
- Kupiecki R., *Wielka Brytania wobec europejskiej współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski w zmieniającej się Europie*, P. Włodarski (red.), Wyd. Adam Marszałek, Warszawa–Toruń 1996.
- Marczak J., *Bezpieczeństwo narodowe*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku: wyzwania i strategie*, J. Marczak, R. Jakubczak (red.), Bellona, Warszawa 2011.
- Marszałek M., Sienkiewicz P., Świeboda H., *Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego – Bezpieczeństwo 2010*, t. 1, Wyd. AON, Warszawa 2010.
- Nowakowski Z., Protasowicki I., *Bezpieczeństwo polityczne i militarne Polski po 1989 roku*, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów 2008.

²⁹ R. Kupiecki, *Wielka Brytania wobec europejskiej współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski w zmieniającej się Europie*, P. Włodarski (red.), Wyd. Adam Marszałek, Warszawa–Toruń 1996, s. 79; A. Dawidczyk, *Nowe wyzwania, zagrożenia i szanse dla bezpieczeństwa Polski u progu XXI wieku*, Warszawa 2001, s. 21.

- Nowakowski Z., Szafran H., Szafran R., *Bezpieczeństwo w XXI wieku. Strategia bezpieczeństwa narodowego Polski na tle strategii wybranych państw*, RS „Druk” Rzeszów 2008.
- Stańczyk J., *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 1996, s. 36.
- Zięba R., *Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie*, WAiP SA, Warszawa 2008.
- Zięba R., *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1989, nr 10.
- Uchwała nr 173 Rady Ministrów z dnia 22 września 2015 r. w sprawie ustanowienia „Programu Wsparcia Bezpieczeństwa Regionu 2022” (M.P. 2015, poz. 1019).
- Uchwała nr 52/2017 Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie Krajowych Ram Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017–2022, <https://www.gov.pl/cyfrizacja> (dostęp: 07.06.2018).
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o urzędzie Ministra Obrony Narodowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013, poz. 852).
- Koncepcja Obronna Rzeczypospolitej Polskiej*, <http://mon.gov.pl/koncepcja-obronna-rp/> (dostęp: 08.06.2018).
- Plan uporządkowania strategii rozwoju*, http://kigeit.org.pl/FTP/PRCIP/Literatura/004_Plan_reasumpcja_decyzji_12_07_2012.pdf (dostęp: 18.05.2018).
- Priorytety Polskiej Polityki Zagranicznej 2012–2016, Warszawa, marzec 2012 r., <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/priorytety-polskiej-polityki-zagranicznej-2012-2016-przedlozone-przez.html> (dostęp: 20.05.2018).
- MiniSłownik BBN: propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa* [online], http://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035,MINI_SLOWNIK-BBN-Propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html (dostęp: 22.05.2018).
- Trójmorze* <http://www.prezydent.pl>. (dostęp: 05.06.2018).
- Zajac J., Zięba R., *Opracowanie na temat prognozy (zdefiniowania i gradacji) interesów narodowych i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa w perspektywie 20 lat*, www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=646 (dostęp: 18.05.2018).
- Zapad 2017* <http://www.defence24.pl> (dostęp: 05.06.2018).

Summary

A synthetic look at contemporary aspects of national security, indicating that social and economic issues are gaining importance. Military matters are also important. Poland, as an EU and NATO member state, is a beneficiary of positive political and economic changes in Europe. That is why our security is determined by a number of phenomena that occurred in the 20th and the beginning of the 21st century. The aim of the article is to identify contemporary aspects of international security affecting national security (states). What factors influence changes in the perception of security in the world, and its connections with national security. The article presents the implications of understanding security resulting from changes taking place in the global security environment. National security remains the domain of a given entity individually, due to its vagueness and prolonging the policy of a given state.